

Sak: 20-21 Årsmelding 2020

Styret rår representantskapet til å gjere slikt vedtak:

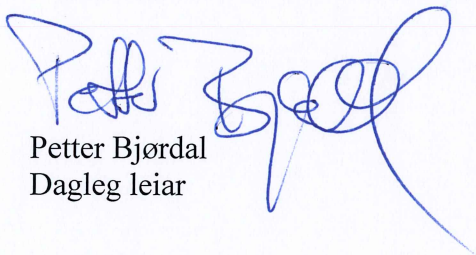
Representantskapet godkjenner årsmelding for 2020 slik den ligg føre.

Saksutgreiing

Vedlagt er årsmelding for 2020. Styret hadde utkastet til handsaming på sitt møte 2 februar, og no er den oppdatert på dei punkt vi mangla faktiske opplysingar på det tidspunktet. Den finansielle rekneskapen er akkurat no til revisjon, så det kan kome små endringar i resultatet framover til styremøtet. Korrekt årsmelding vert i så fall lagt fram på styremøtet.

Etter tilråding i styret, går saka vidare til representantskapet som skal godkjenne meldinga.

Etter at representantskapet har godkjent årsmelding og rekneskap, vert dokumenta sendt over til kommunane som eigarar.

Petter Bjørdal
Dagleg leiar

Vedlegg:
Årsmelding for 2020

Årsmelding og rekneskap

VØR

Sortert avfall gir verdi!

2020

Innholdsliste

Styringsorgan	3
Representantskapet i VØR	3
Styret i VØR	3
VØR sitt samfunnsoppdrag	4
VØR arbeidar etter desse måla.....	5
Selskapet si verksemd i 2020	5
Covid-19	5
Melsgjerdet	5
Melsgjerdet og biogass	5
Hornindal	6
ISO- sertifisering.....	6
Brukarundersøking.....	6
Informasjonsarbeid	7
Strandrydding.....	7
Ny merkeordning	7
ÅRIM, SSR, VØR og RIR	8
Avfallsrekneskapet.....	8
Restavfall	10
Plukkanalyser av restavfallet	10
Matavfall.....	12
Bleier ut av matavfallet.....	13
Plastemballasje og papir, papp og kartong.....	13
Eit tøft år for papirmarknaden.....	13
Emballasje av glas og metall.....	14
Stikkprøver og kvalitetskontroll.....	14
Farleg avfall	15
Innsamlingsaksjon av asbest	15
Farleg avfall innsamlingsaksjon.....	15
Eigarrapportering og framtidsutsikter	16
Økonomi	17
Personale, arbeidsmiljø og ulykker.	18
Representasjon i 2020	18

ÅRSMELDING 2020

Styringsorgan

VØR er heileigd av Ørsta og Volda kommunar og eigarane heftar for selskapet sine disposisjonar med 50 % kvar. Selskapet ligg i Hovdebygda i Ørsta kommune og driv med innsamling, transport og behandling av avfall og slam på vegner av eigarkommunane. Kommunane vedtek klimaplanar med konkrete tiltak for gjenvinning, dei fastset renovasjonsforskriftene og dei styrer gjennom selskapsavtalen og representantskapet i VØR.

Representantskapet i VØR

Kvart kommunestyre oppnemnar sine medlemmar til representantskapet i VØR og det er gjennom dette organet eigarkommunane kan styre selskapet si retning og utvikling.

Representantskapet sine medlemmar for perioden 2020-2024 er:

Jan Henning Egset (leiar)	Volda
Eldar Engelund	Volda
Ingvild Aasen	Ørsta
Ingebjørg Osdal	Volda
Toril Hasfjord Bjørneset	Volda
Kristin Riise	Ørsta
Pauline Vinjevoll	Ørsta
Olav Hope	Ørsta

Representantskapet avvikla 2 møter i 2020 og handsama 17 saker.

Styret i VØR

Representantskapet i VØR har ansvar, gjennom valnemnd, for å velje medlemmar til styret, med ei målsetting om eit mest mogleg profesjonelt samansett styre som dekkjer fleire sentrale kompetanseområde for selskapet. I tillegg har styret til VØR alltid ein tilsettrepresentant.

Styret sine medlemmar for perioden 2020-2022 er:

Anne Ellingsen (styreleiar)	Ørsta
Hallvard Bjørneseth (nestleiar)	Volda
Henriette Hafsaas	Volda
Jon Helge Bjørndal	Ørsta
Ove Myklebust (tilsettrepresentant)	VØR
Gina Bjørdal	1.vara Ørsta
Bjørnar Hovland	2.vara Ørsta
Sissel Anita Øyen Hareide	1.vara Volda
Kjell Tore Aarstad	2.vara Volda

Styret avvikla 8 møter og handsama 54 saker.

VØR sitt samfunnsoppdrag

VØR skal som eit interkommunal avfallselskap oppfylle eigarkommunane sine krav til kostnadseffektiv leveranse av tenester innan miljø og avfall. Samtidig skal vi ha fokus på god kundeservice og legge til rette for dei gode løysingane til innbyggjarane. Dette betyr at verksemda blir målt på bl.a økonomistyring, brukarvennlegheit og miljø- og materialgjennvinningsmål.

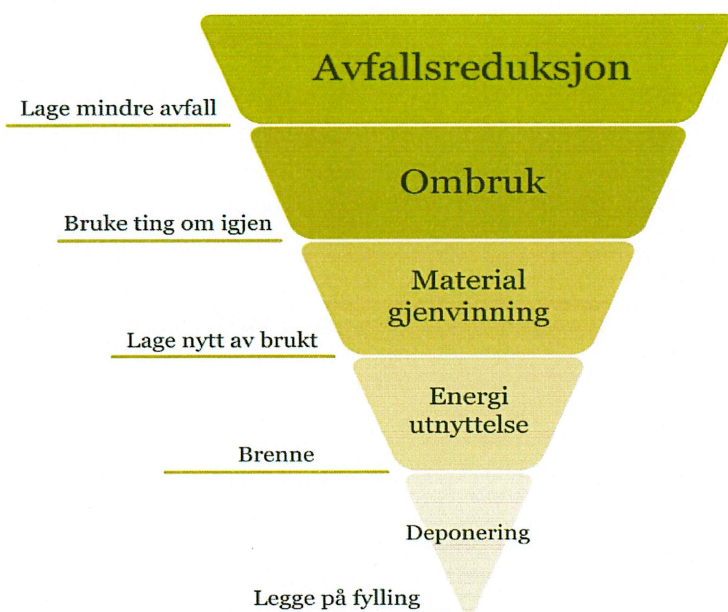
Det bur 21 611 innbyggjarar i Volda og Ørsta kommunar pr 31.12.2020, som VØR dekkjer gjennom sine renovasjonstenester. I tillegg drifter VØR to miljøstasjonar, ein i Hovdebygda, midt mellom Ørsta og Volda, og ein i Hornindal, som frå 2020 vart med i Volda kommune.

VØR er til ei kvar tid underlagt nasjonale og internasjonale krav til innsamling og behandling av avfall frå hushald og arbeidar innafor ein kvardag der måla for nasjonal avfallspolitikk framover til 2035 er fastsette av stortinget gjennom klimaforliket, nasjonal avfallsstrategi vedteke mars 2018 og regjering via Miljødirektorat og Fylkesmann.

Stortinget vedtek mål for avfallspolitikken og desse er tett knytt opp til internasjonale mål i EU sine direktiv for avfall og emballasje. I tillegg blir avfallspolitikken i Noreg forma etter multilaterale klimaavtalar og sirkulær økonomi planar som nyleg er lagt fram av EU.

Avfallspolitikken i Noreg kan seiast å ha tre hovudretningar:

1. Auken i mengd avfall skal vere mindre enn den økonomiske veksten.
2. Avfallshierarkiet skal vere styrande for nasjonal avfallspolitikk (sjå illustrasjon under). Avfallsreduksjon og ombruk viktigast. Materialgjenvinning deretter. Så energigjenvinning. Deponi er det lågaste nivået i hierarkiet.
3. Det er eit høgt prioritert mål å samle inn mest mogleg farleg avfall. Farleg avfall må ikkje blandast saman med anna hushaldningsavfall.

Figur 1-Avfallshierarkiet

VØR arbeidar etter desse måla

EU og Stortinget sine mål for materialgjenvinning og ombruk:

- 50% materialgjenvinning innan 2020
- 60% materialgjenvinning innan 2030
- 65% materialgjenvinning innan 2035

Eigarkommunane har satt sitt eige mål til VØR gjennom representantskapet om å oppnå 60 % materialgjenvinning innan 2025.

I tillegg arbeidar VØR etter strategiplanar som blir revidert kvart år og som er vedtekne av representantskapet og styret. I strategiplan gjeldande for 2020-2030 var bl.a. desse måla til VØR nedfelt og vedtekne av selskapet sitt styringsorgan:

- Gjennomføre fleire kvalitetskontrollar av avfall i behaldar i 2020
- Få bleiene ut av matavfallet innan 2021.
- Lage prøveprosjekt vedkomande erstatting av plastpose med papirpose for matavfall i 2021.
- Gjennomføre plukkanalyse for å betre faktagrunnlaget før neste rullering av strategiplan i 2023
- Vurdere felles restavfall ettersorteringsanlegg på Sunnmøre saman med ÅRIM, SSR og RIR.
- Avklare om biogass anlegg skal byggast saman med Årim, SSR og evt. andre.

Selskapet si verksemd i 2020

Covid-19

Då pandemien braut ut i mars, stengde landet ned. Råd om 1 meter avstand, god handhygiene og minst mogleg bevegelse utanfor heimen var hovudregelen. VØR opplevde likevel kraftig vekst i talet på besøkande på miljøstasjonen i denne perioda, og innførte eigne smitteverntiltak på miljøstasjon. Dette innebar redusert opningstid for ei periode, slusing av trafikk inn og tilgang til handsprit og informasjonsplakatar rundt om på anlegget. Pandemien har på lik linje med andre selskap, ikkje gått umerka hen. Dette har påverka drifta og resultat både kva kjem til avfallsmengder og økonomi. Covid-19 blir ein raud tråd gjennom heile årsmeldinga for 2020.

Melsgjerdet

Konkurransgrunnlaget vart lyst ut i mars 2020 etter omfattande arbeid på førehand. Som rådgivande ingeniør vart det brukt Ose AS. På rådgivande ingeniørfag vatn, avløp og utslepp og brann vart det brukt Kurt Riksheim. I faget elektro vart det nytta Vebjørn Langlo som rådgivande ingeniør. I konkurransen som vart avslutta medio juni fekk vi inn 2 tilbod. Eit frå Riisebygg AS og Aurstad Tunnel AS. Aurstad Tunnel AS vart valt på grunn av god teknisk løysing og var samla sett best for VØR. På grunn av manglande toppfinansiering vart det ikkje signert kontrakt før 4. desember 2020. Oppstart rigg er i starten av januar i 2021 og planlagt innflytting blir mai 2022.

Melsgjerdet og biogass

Reguleringsplanen for industriområde på Melsgjerdet, som legg til rette for biogass, var godkjent i februar i 2020. Søknad om løyve vart sendt inn til Fylkesmannen i mai, med utgangspunkt i reguleringsplanen.

Under høyringsfristen, har VØR brukt mykje tid på å informasjonsarbeid både ved å svare lesarinnlegg i media, men også proaktivt ved å halde informasjonsmøte om prosessen. Vi har hatt fleire presentasjonar av løyvesøknaden, der det første møte var med ordførar og kommunedirektørar 7. august. Deretter haldt VØR eit folkemøte for alle interesserte på Ørsta Kulturhus den 12. august.

Dette møtet vart live-streama, og lagt ut på VØR og Ørsta kommune sine nettsider. Vidare vart løyvesøknaden presentert for Ørsta formannskap den 18.august. Høyringsfristen for løyvesøknaden gjekk ut 15.august. Ørsta kommune hadde forlenga utalingsfrist til fylkesmannen til starten av september. Vidare hadde VØR møte med politisk leiing vedkommande rammar for løyve den 24 august, deretter møte med fylkespolitikarar og ordførarar frå SP den 27. august og Ørsta Kommunestyre 2.september. Svar på eventuell godkjenning av løyve er venta i starten av året i 2021.

Hornindal

Tidlegare Hornindal kommune vart slått saman med Volda kommune frå og med 2020. Overgangen frå NoMIL til VØR, har gått greitt føre seg utan store utfordringar. Innbyggjarane i Hornindal fekk utlevert rullar til matavfall og emballasjeplast saman med raud boks til farleg avfall på starten av året. Mange valde å nytte seg av tilbodet om farleg avfall aksjon som vart heldt om hausten.

Det var fleire som valde å bytte papirdunken til ein storleik større, då NoMIL køyrer rutene sine med baklastar og ein hjelpemann, medan VØR køyrer ein-mannsoopererte bilar der plastsekken må vere opp i papirdunk på hentedag.

Innbyggjarane i Hornindal har vore flinke til å nytte seg av miljøstasjonen på Grodås for å levere ekstra avfall og vi ser også at fleire har tatt turen innom miljøstasjonen i Hovdebygda.

ISO- sertifisering

Prosjektleiari i VØR, Stine, byrja arbeidet med ISO-sertifisering av kvalitetsleiingssystemet i VØR i 2019. Etter å ha gjennomgått kurs og hatt dialog med Retura Søre Sunnmøre, som er ISO-sertifisert frå før, har ho nytta ISO-standarden 9001 og tilpassa krav ut frå VØR si drift. Det må gjerast vurderingar for å tilpasse standarden til eiga bedrift og bedrifta må kunne kjenne seg igjen i systemet. Målet med eit slikt system er at det skal vere levande og heile tida gi oss ein peikepinn på kva områder vi kan bli betre på. Etter å ha gjennomgått rutinar og prosedyrar med tilsette og leiing, var det klart for sertifiseringsdato 29. oktober. Ut frå denne revisjonen vart det gitt tilbakemeldingar om 7 observasjonar. Av dette var det eit avvik, resten var merknadar og forbetringsspunkt. Desse måtte lukkast før sertifikatet kunne bli godkjent. Merknadar og avvik vart retta opp og sertifikat blei motteken 14.desember 2020.

Brukarundersøking

VØR var med i ei brukarundersøking i regi av Avfall Norge og Norwaste våren 2020. I denne kom det fram at selskapet hadde forbetra seg litt frå førre undersøking og at innbyggjarane stort sett er nøgde med tenestene dei får tilbydt.

VØR scora 78/76 poeng som er om lag på gjennomsnittet samanlikna med andre selskap. Kundane er nøgde med oppsamlingsystem og henting av det daglege avfallet, men nokon påpeikar også at avfallet blir henta for sjeldan. Det vart også uttrykt noko misnøye med gebyrnivå.

Undersøkinga viser at 7/10 har nytta seg av miljøstasjonen og miljøstasjonen scorar høgt på kundetilfredsheit sett saman med landsgjennomsnittet.

Innbyggjarane hadde også eit ønske om meir informasjon om avfall og sluttbehandling. Kun 3/10 spurte sa dei har kjennskap til kva som skjer med avfallet, og nokon uttrykkar misnøye ved at dei trur avfallet dei sorterar, blir blanda saman etterpå. Dette er bakgrunnen til fleire tiltak gjort i 2020 i informasjonsarbeidet ut mot innbyggjarane.

Det mest interessante med denne undersøkinga, var eigenkomponerte spørsmål som VØR fekk stille til innbyggjarane og svara vi fekk:

- Om lag 7 av 10 er interessert i eigen innsamlingsordning for tekstil.
- Om lag 7 av 10 er interessert i eigen behaldar for plastemballasje.
- For at folk skal kjeldesortere meir avfall heime, nemnast det i størst grad *meir informasjon om kva som skjer med avfallet*.
- På spørsmål om korleis VØR best kan legge til rette for at meir farleg avfall blir samla inn, så er *eiga henteordning* samt *innsamlingsaksjonar* mest nemnt.

Informasjonsarbeid

Sidan Covid-19 pandemien slo til for fullt i mars 2020 med påfølgjande restriksjonar, har det vore lite aktivitet kva gjeld informasjonsarbeid ut mot skular og barnehagar, samt omvising på miljøstasjonen. Kommunikasjonsansvarleg har likevel, når forholda har tillate det, bl.a. undervist ved Vartdal skule og hatt foredrag ved Ivar Aasen tunet i høve det nyetablerte nettverket Grønt Forum i Volda og Ørsta. Vidare har det vore mykje aktivitet i avisene og mykje av tida til kommunikasjonsansvarleg og dagleg leiar har gått til å svare lesarinnlegg om VØR sin aktivitet.

Jamført brukarundersøking som vart utført våren 2020, viste denne at innbyggjarane sakna informasjon om sluttbehandling av avfallet som blir samla inn. Dette resulterte i eit nyhende-brev som vart sendt ut til alle abonnentar før jul, saman med tømmekalender for året 2021. Elles har mykje av informasjonen publisert på nettside og Facebook omhandla kvalitet og riktig sortering av avfall. Saman med andre avfallselskap har vi ei utfordring med feilsortering blant abonnentane, spesielt kva gjeld emballasje av glas og metall versus gjenstandar laga av metall og glas, der den siste kategorien må leverast på miljøstasjonen. Likeins er det ei utfordring med papir pakka inn i plast eller laus plast i papiret. Det blir stadig strengare krav til kvaliteten på avfallet vi leverer frå oss, og som ein verste konsekvens risikerer vi mottakstopp hjå behandlingsanlegg, dersom kvaliteten på visse fraksjonar ikkje forbetrar seg. Vi har bl.a. fått varsel om mottakstopp på papiret dersom kvaliteten på sorteringa ikkje betrar seg. Dette er noko vi må ha meir fokus på i 2021 hjå innbyggjarane.

Strandrydding

Kva gjeld strandrydding har det vore særst lite aktivitet i 2020 sett i forhold til tidlegare år. Mykje av dette skyldast smitteomsyn og det vi opplever som mindre merksemd rundt temaet. Småjobbsentralen i Ørsta, har i samarbeid med VØR, likevel gjort ein god innsats med å koordinere mindre aksjonar rundt i Ørsta, samtidig som dei har bidrege med transport av avfall til miljøstasjon frå ryddeaksjonar i Volda kommune.

Ny merkeordning

Det har lenge vore ytra behov for ei standardisert merking av produkt, i bransjen og av forbrukarar, som viser korleis forbrukar skal kjeldesortere avfallet, uavhengig av kvar ein bur. Avfall Norge har i samarbeid med dei andre nordiske landa og avfallselskap, utvikla ein standardisert merkeordning for produkt som skal vere gjeldande over heile Skandinavia og som skal gjere det enklare i kjeldesorteringa av avfall. Denne ordninga vart lansert i mars 2020, og VØR bestilte dei nye merkesymbola same år, der målet er å starte opp arbeidet med merking av avfallsbeholdarar i løpet av 2021. Dei nye avfallsymbola er allereie tatt i bruk på miljøstasjonen, der vi har fått laga nye skilt og plakatar som eit viktig ledd for å forbetre sorteringsnivået.

ÅRIM, SSR, VØR og RIR

Dei fire interkommunale avfallselskapa har eit godt samarbeid på fleire områder. Blant anna har det vore sett meir på eit tettare samarbeid på områder som gjeld digitalisering og standardisering som grunnlag for felles innkjøp. I tillegg har selskapa etablert arbeidsgrupper for å undersøke moglegheitene for eit felles ettersorteringsanlegg i regionen. Dagleg leiar sitt i styringsgruppa, medan kommunikasjonsansvarleg sitt i dei tre arbeidsgruppene som skal lage grunnlaget for endeleg rapport og vidare beslutningsgrunnlag for dei fire selskapa.

Spesielt ÅRIM, SSR og VØR held fram med eit godt samarbeid i kommunikasjonsarbeidet ut mot abonnentar. Ofte gjeld dette større informasjonskampanjar rundt endringar i bransjen, slik som innføring av blank sekk på miljøstasjon i 2020 som vart varmt motteken av innbyggjarane.

Avfallsrekneskapet

2020 kan trygt seiast å vere eit annleis år, då Covid-19 pandemien kom som ei tsunamibølge over verda i mars og april, med påfølgjande restriksjonar og tiltak for befolkning i fleire nasjonar, for å søke å stoppe smitteutviklinga. Nedstenging av samfunnet har vore stikkordet for heile 2020. Aktivitetar, skular og barnehagar har halde stengt, fleire organisasjonar har flytta arbeidsstokken på heimekontor, fleire er blitt permittert eller har mista jobben, vi har sett eit kultur- og næringsliv som har slite med å halde hjula og aktiviteten i gong.

Pandemien har satt sine i spor i våre kommunar og, spesielt i VØR si daglege drift. Med fleire i heimen, har dette utvilsamt ført til auka avfallsproduksjon, både i matavfall, restavfall og emballasje av glas og metall, men også ei sterk auke av besøk på miljøstasjonen. For mange har dette året gitt meir tid med familie, men også betre tid og moglegheit til å ta på seg prosjekt knytt til vedlikehald/oppussing/rydding heime. Dette ser vi klart i kva mengder og typer avfall som er blitt levert på miljøstasjonen.

I tabell 1 kan ein lese av avfallsrekneskapet at totale mengder avfall samla inn i 2020 er høgare enn tidlegare år heilt tilbake til 2016. Mykje av denne veksten skyldast auka mengder i levert grovavfall på miljøstasjon, i tillegg til ein vekst i matavfall og restavfall. Vi har også opplevd ei sterk auke i mengder farleg avfall levert gjennom bringeordning til miljøstasjon og innsamlingsaksjon. Tabell 2 på side 16 syner kva mengder med farleg avfall som har auka mest. Likeins, ser vi ein klar vekst i bygning- og deponivarer som gips, isolasjon, betong og flis, som ein kan anta stammar frå oppussingsprosjekt i fleire heimar og eller fritidshus i 2020. I 2020 hadde kommunane Ørsta og Volda i tillegg ordinærrunde med innsamling av slam som bidreg til å drage opp totale mengder med avfall frå hushald.

I 2019 nådde vi materialgjennvinningsgrad over 60 % takka vere innføring av matavfallsortering og som ein konsekvens av dette igjen; ein kraftig reduksjon i innsamla mengder restavfall. I 2020 viser bilete at til tross for auka mengd innsamla matavfall og glas- og metallemballasje som går til materialgjenvinning, er mengda avfall som har gått til energigjenvinning og deponi høge samanlikna med fjoråret. Dette har gitt ein direkte konsekvens ved at materialgjennvinningsgrada til VØR falt under 60% og landa på 58,6% i 2020. Målet satt av nasjonale styresmakter om 50% materialgjenvinning vart likevel nådd.

Innsamling	2016	2017	2018	2019	2020
Papir, papp og kartong	928	1040	979	899	762
Glas- og metallemballasje	239	264	268	272	332
Plastemballasje	176	84	202	219	194
Restavfall	2940	2916	2790	1139	1518
Matavfall	0	0	0	1480	1690
Miljøstasjon	2016	2017	2018	2019	2020
EE avfall	210	194	198	182	172
Metall frå miljøstasjon	226	236	206	238	222
Tekstil (frå begge kommunar)*	131	143	216	171	162
Gummi	37	20	27	11	8
Hageavfall	893	765	573	600	602
Grovavfall	665	690	661	696	702
Trevirke	363	419	401	410	438
Farleg avfall**	236	250	287	264	369
Uorganisk avfall (Gips, isolasjon, stein, betong, flis)	73	183	123	119	199
EPS					1
Slam***	463	132	363	84	489
Totalt	7543	7193	7078	6613	7698
Til materialgjenvinning (t)	3197	2779	2865	3985	4509
Materialgjenvinningsgrad	42,4	38,6	40,5	60,3	58,6
Til energigjenvinning (t)	4084	4196	4042	2245	2910
Energigjenvinning	54,1	58,3	57,1	33,9	37,8
Til deponi (t)	168	218	171	119	280
Deponi	2,2	3,0	2,4	1,8	3,6

*Tekstil blir ikkje rekna som avfall, men gåve og ombruk og påverkar dermed ikkje avfallsmengdene.

**Total talet for farleg avfall er delt inn materialgjenvunne, energigjenvunne og deponert.

*** 2020 var ordinær tømmerunde for slam i hushald i Ørsta og Volda kommunar

Tabell 1. Avfallsrekneskapet for VØR, 2016-2020.

Restavfall

Restavfall	2016	2017	2018	2019	2020
Kg per innbyggjar	147	145,8	139,5	56,7	70,9

I 2019 opplevde vi meir enn halvering av mengda med restavfall samla inn hjå abonnentane. Mykje av dette kan vi mest truleg føre tilbake til innføringa av eiga sorteringsordning for matavfall, men også gode sorteringsvanar hjå innbyggjarane våre. I 2020 har vi hatt ein vekst i mengda restavfall, og dette er nok tett knytt opp til at fleire har vore heime grunna heimekontor, permittering og stengde barnehagar og skular, samt heimeferie. Volda kommune fekk også ei auke i innbyggjartalet ved samanslåinga med tidlegare Hornindal kommune, som også påverkar avfallsmengdene til VØR samanlikna med 2019. 70,9 kg innsamla restavfall per innbyggjar er likevel eit godt resultat og plukkanalyser tatt av restavfallet viser til generelt gode sorteringsvanar hjå innbyggjarane i Volda og Ørsta kommunar.

Plukkanalyser av restavfallet

I tråd med strategiplanen for 2020-2023 vart det vedteke at VØR skulle utføre plukkanalyse av restavfallet i 2020 hjå innbyggjarane. Bakgrunnen for dette er å få meir kunnskap om samansetninga, sorteringsgrad og om ulike verkemidlar og informasjonstiltak har hatt effekt. Samtidig kan det fortelje oss kva andre tiltak vi må sette inn for å best mogleg utnytte ressursane som er att i restavfallet. Sjølv analysearbeidet vart utført av ÅRIM og resultatet er samansett i figur 2. Resultatet frå våre plukkanalyser vart samanlikna med plukkanalyser utført av ÅRIM sitt restavfall i figur 3.

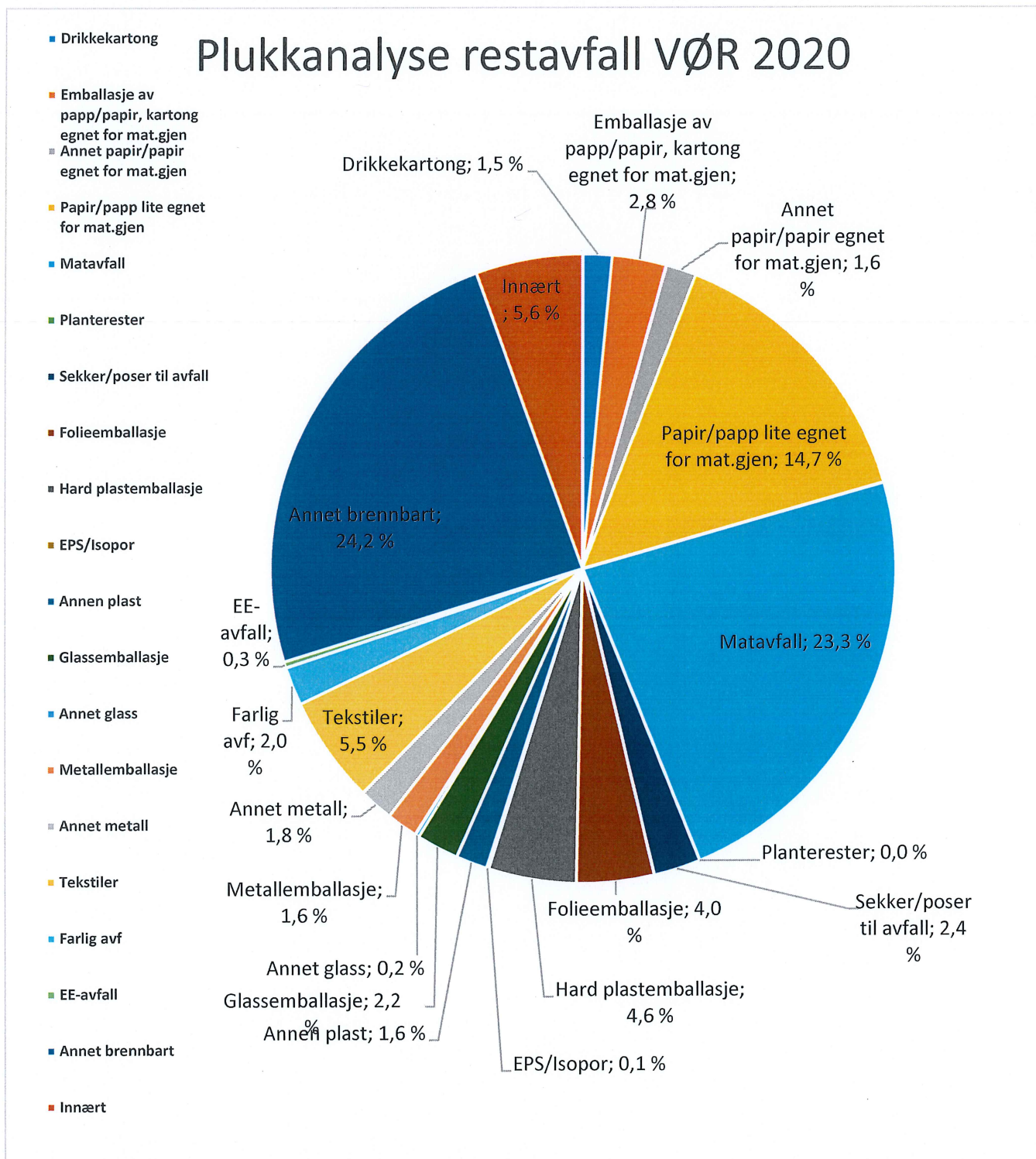
Kakediagrammet i figur 2 fortel oss at innbyggjarane våre gjer mykje riktig når det kjem til kjeldesortering. Det er lite innhald av EE-avfall og farleg avfall, fraksjonar som utgjer ein stor brann- og sikkerheitsrisiko i restavfall, som til dømes batteri.

Likeins er det lite av fraksjonar som eignar seg til materialgjenvinning, som til dømes drikkekartong, papp/papir, glas- og metallemballasje og emballasjeplast. Likevel, ser vi at vi framleis har eit potensiale ved få utsortert meir matavfall. 23,3 % matavfall i restavfallet er for høgt og vi må sjå på fleire tiltak i 2021 for minske denne delen i restavfallet.

Noko tekstil er det også i restavfallet. Dette er uønskt i forbrenningsprosessen, samtidig som at tekstilindustrien står for nokon av dei største utsleppa både til klima og miljø på verdsbasis. Vi har mykje å vinne på å få utsortert meir tekstil og få sendt dette til materialgjenvinning og ombruk. EU har også varsla krav om separat innsamling av tekstil innan 2025. Slik situasjonen er i dag, er det store utfordringar knytt til nedstrømsløyser og omsetnad av resirkulert tekstil. Noko tekstil vil også heller ikkje la seg materialgjenvinne og er meir eigna til forbrenning og høyrer dermed heime i restavfallet.

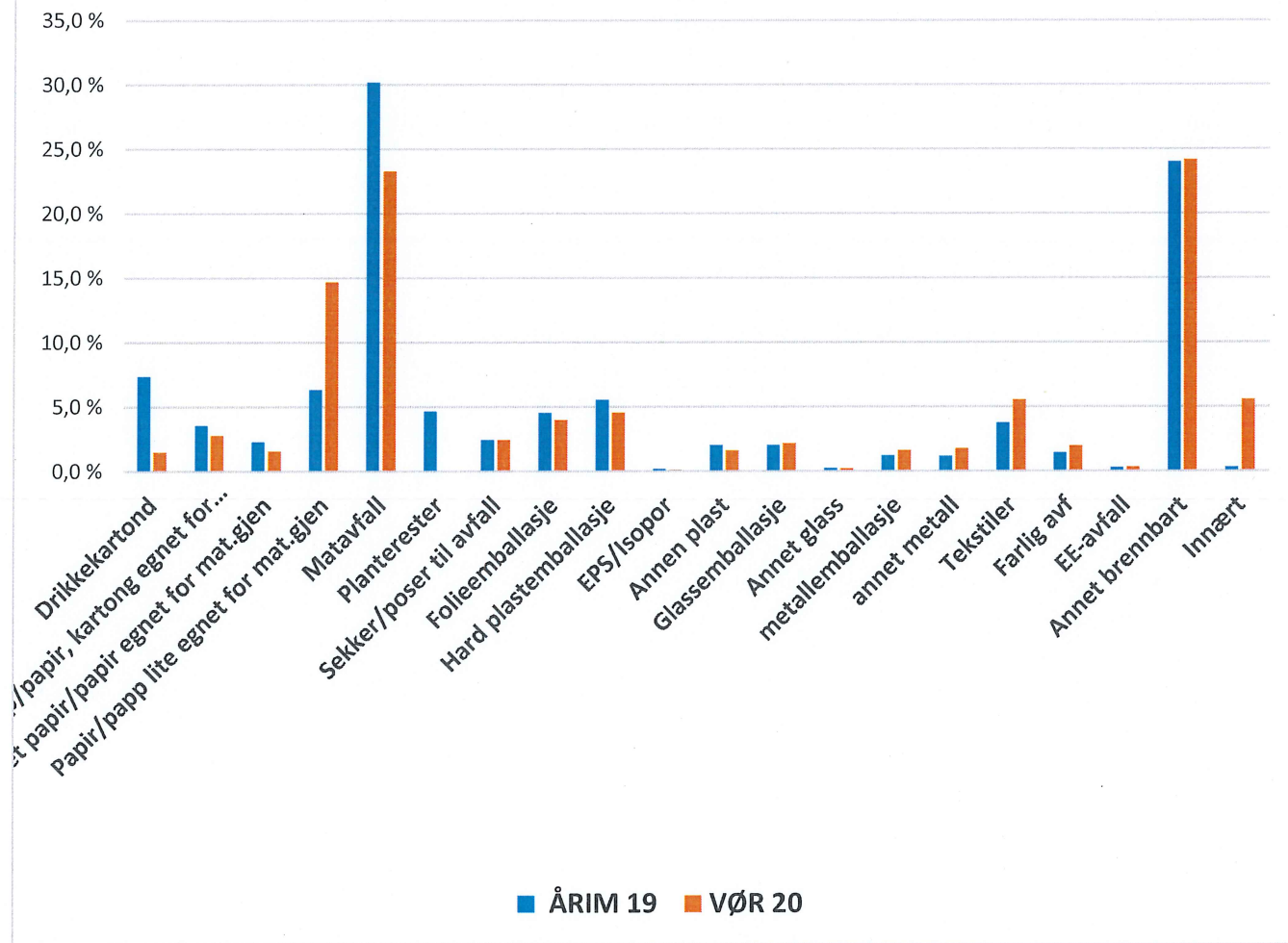
Innært fraksjonen står for ikkje-brennbar rest, eller med andre ord; deponivarer. Denne delen stod for 5,6% av restavfallet, men som analysen viste, skyldast dette ein dunk frå utvalet som var fylt av murstein. Vi kan dermed gå ut frå at diagrammet ikkje viser eit heilt representativt bilete av denne fraksjonen.

I figur 3 er resultat frå plukkanalyse utført av ÅRIM sitt restavfall i 2019 samanlikna med VØR sine plukkanalyser.

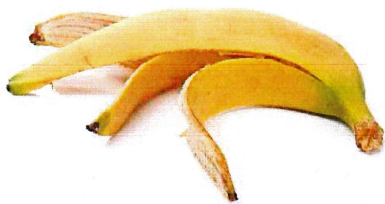
Figur 2. Samanstilling av plukkanalyse tatt av VØR sitt restavfall i 2020.

Samanlikning av restavfall innhald: ÅRIM 2019 og VØR 2020.

Figur 3. Samanlikning av resultat frå plukkanalysar av restavfall, ÅRIM og VØR.

Matavfall

Matavfall	2019	2020
Kg per innbyggjar	73,6	79

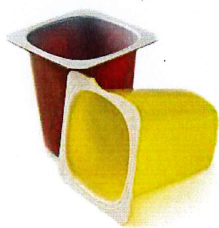
Sidan VØR innførte ny innsamlingsordning for matavfall i 2019, har mengdene auka jamt gjennom året 2020. Mykje av dette skyldast nok koronapandemien, men det er også grunn til å tru at fleire av

innbyggjarane har blitt vande med denne ordninga og sorterer meir av matavfallet sitt. Likevel ser vi ut frå mengder innsamla matavfall og plukkanalyse tatt av restavfallet, at vi må sette inn tiltak som omfattar avfallshierarkiet sitt viktigaste punkt: avfallsreduksjon, og i dette tilfellet; mindre matsvinn. Ei plukkanalyse av matavfallet vil kunne fortelje oss meir om kor mykje av maten som blir kasta, kunne ha blitt ete eller brukt til andre formål. Dette ligg i strategiplanen for 2021. Vidare må vi fortsette med tilrettelagt informasjonsarbeid for å få meir av matavfallet i restavfallet over i matavfallsdunken.

Bleier ut av matavfallet

Det blir stadig strengare krav til feilsortering og kvalitet på råvarene i avfallet. Dette gjeld også matavfallet. Mjøsanlegget på Lillehammer, som er mottakar av vårt matavfall, har ytra at bleier i matavfall er uønskt og at ingen av eigarkommunane til anlegget leverer dette. Det er i tillegg fordyrande å sende eit restavfallsprodukt hit. I strategiplanen som gjeld 2020-2023 vart det vedteke å få bleiene ut av matavfallet innan 2021 og lage prøveprosjekt vedkomande erstatning av plastpose med papirpose for matavfall i 2021. Vi starta med informasjonsarbeid rett før jul i 2019 om at bleier no skal over i restavfallet. Dette haldt vi fram med i 2020, og det kan tenkast at dette kan vere ein av bidragsytarane til auka mengd innsamla restavfall i same år, utan at vi har bevis for dette. Prøveprosjekt for papirposar blir planlagt og utført i 2021.

Plastemballasje og papir, papp og kartong

Plastemballasje	2016	2017	2018	2019	2020
Kg per innbyggjar	8,8	4,2	10,1	10,9	9,0

Papir,papp og kartong	2016	2017	2018	2019	2020
Kg per innbyggjar	46,4	52	48,9	44,7	34,7

I 2020 syner statistikken at VØR samla inn mindre mengder med plastemballasje og papir/papp og kartong. Det er inga grunn til å tru at nedgangen har vore så sterk, når andre innsamlingsordningar har auka i mengd. Noko av nedgangen i papir kan naturleg forklarast ved at fleire les avis/blad/magasinet på internett. Men det kan også forklarast gjennom bruk av papir til absorbent for å hindre avrenning frå transport av restavfall til forbrenning. Det har vore innskjerpa krav til avrenning frå transport og papir som underlag har hindra slik avrenning. Dette har ført til litt svinn av papirmengder, men også plastemballasje som har leie skjult i papiret og som ikkje har blitt oppdaga ved opplasting av papir i transport konteiner. Vidare blir tørt og kverna grovt restavfall brukt som absorbent i samband med ny kontrakt med Geminor om levering av restavfall til forbrenning.

Eit tøft år for papirmarknaden

2020 har vore eit tøft år for returpapirmarknaden då fleire sortering- og papirgjenvinningsanlegg i heile Europa har opplevd redusert eller stansa produksjon, på grunn av korona pandemien. Vidare

har prisen på resirkulert papir og kartong gått nedover. Det er mindre «plussfraksjonar» i papiravfallet (t.d. avisopapir, magasin og bølgepapp), medan vi ser meir av kartong og emballasjetypar som er mindre ettertrakta på marknaden for returfiber. Vi ser også tendensar til strengare krav til kvalitet på denne fraksjonen også. Feilsortering eller for mykje innhald av anna avfall, som t.d. laus plast utanfor sekk, er vanskeleg for våre tilsette å sortere ut på anlegget, og fører ofte til kvalitetstrekk frå mottaksanlegg, som er kostnadar vi må ta att på renovasjonsgebyret. Det er likevel viktig å presisere at vi framleis har kjøparar av samsfraksjonen vi levera og denne går i dag til ein papirfabrikk i Nederland for vidare materialgjenvinning.

Emballasje av glas og metall

Emballasje av glas og metall	2016	2017	2018	2019	2020
Kg per innbyggjar	11,95	13,2	13,4	13,5	15,5

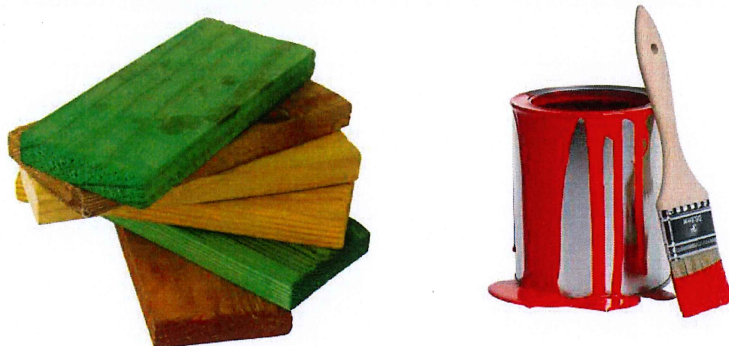
Året 2020 har gitt ein vesentleg auke i innsamla mengder av emballasje av glas og metall. I løpet av dette året samla vi inn over 15 kg emballasje per innbyggjar, noko som gir ei auke på to kilo frå året før. Noko av denne veksten kan nok også settast i samanheng med pandemien, med fleire heime og auka forbruk i mat- og drikkevarer, men også at siste rest av glasdunkar vart køyrt ut til abonnentar hausten 2019.

Ei utfordring med innsamlingsordninga for emballasje av glas og metall har vore at det hamnar mykje uønskt avfall i denne dunken og det er ein del feilsortering ute å går. Dette gir meirkostnadar på miljøstasjonen når tilsette må bruke mykje tid på ettersortering før emballasjen blir lasta opp for transport til mottaksanlegget Sirkel AS i Fredrikstad. Klassiske feil som går igjen er metallgjenstandar som ikkje er emballasje (bremseskiver, postkassar, kassaroller og steikepanner), elektrisk avfall (leidningar, lampar, batteri) samt noko restavfall.

Stikkprøver og kvalitetskontroll

I strategiplan for 2020 -2023 vart det vedteke stikkprøver av dunkar og slik få ein kvalitetskontroll av avfallet. Dette arbeidet starta vi med hausten 2020, der tilfeldige dunkar for emballasje av glas og metall vart valt ut på rute og innhald vart kontrollert ved hjelp av baklastar. Ved avvik får abonnenten tilsendt SMS med grunnen til at dunk blir satt att, og får tilbod om ny tømning etter avvik er retta opp. Dette arbeidet fortsetter vi med i 2021.

Farleg avfall

VØR hadde i 2020 ei vekst i mengder farleg avfall levert til miljøstasjon og samla inn på bygdene. Det har blitt ei etablert vane hjå mange av innbyggjarane at dei tek med seg raud boks for farleg avfall og småelektrisk avfall når dei tek turen innom miljøstasjonen.

Veksten i farleg avfall i 2020 viser at fleire er reflekterte over eigenskapane til farleg avfall og har fått med seg at dette er ein fraksjon som er viktig å sortere for seg sjølv. Dette viser også igjen i plukkanalysene i restavfallet (figur 2, på side 11), der det var lite innhald av farleg avfall i restavfallet.

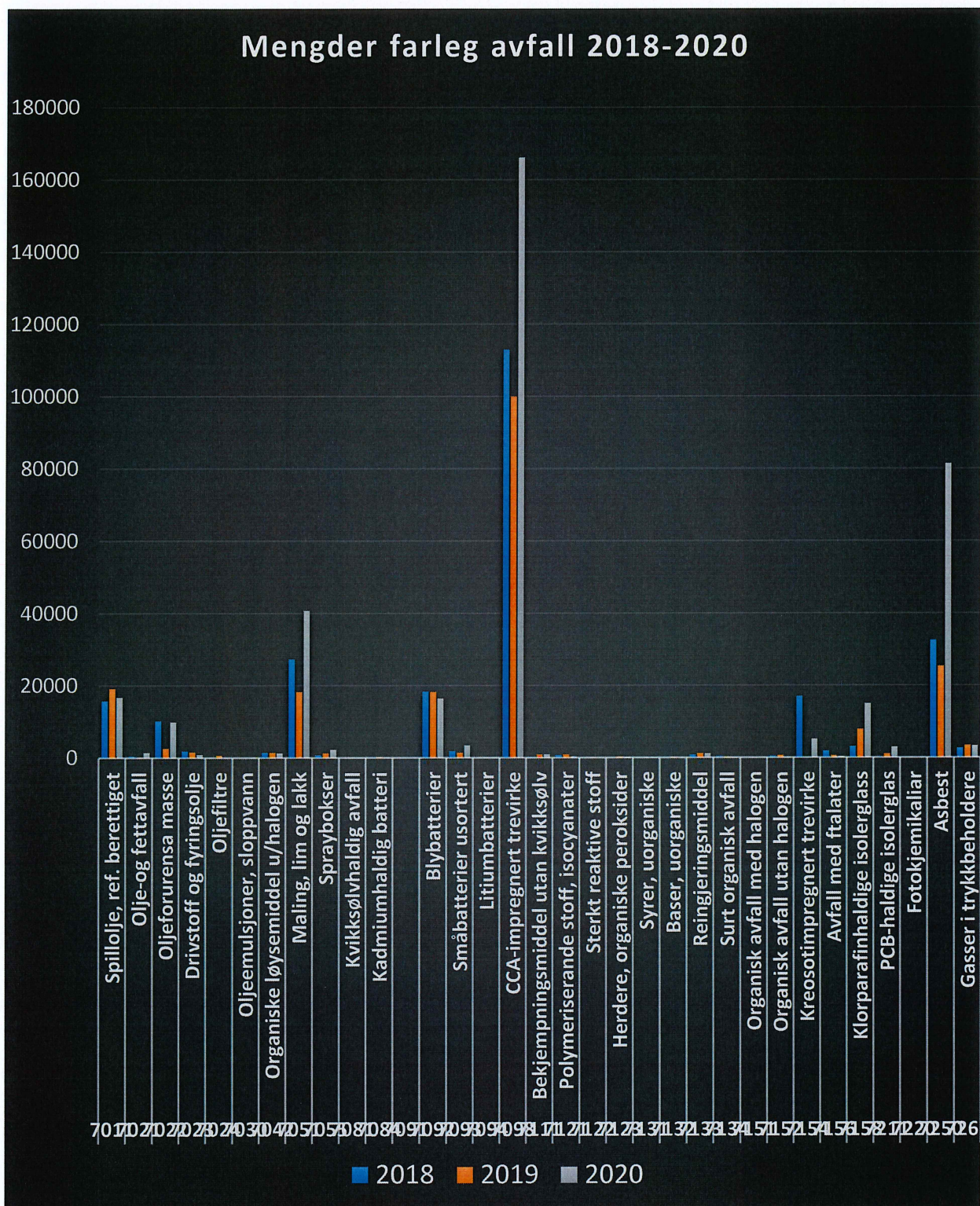
Mykje av veksten i 2020 kan nok også settast i samanheng med at fleire har vore heime og hatt tid til å ta på seg oppussing- og byggeprosjekt. Dette kan vi sjå ut frå fordelinga av farleg avfall og byggematerial levert inn til VØR. I tabell 2 på side 16, er avfallstypene fordelt på mengder levert i åra 2018-2020. I 2020 ser ein at det har vore ein kraftig auke i levert CCA-impregnert trevirke, måling, lim og lakk, klorparafinhalde vindauge og asbest.

Innsamlingsaksjon av asbest

Då det har vore observert mykje asbest (eternitplater) på bygdene, har vi hatt fokus på å få inn denne fraksjonen i 2020. For å få samla inn asbesten har VØR, i samarbeid med Retura Søre Sunnmøre, prøvd ut ei ordning med ein innsamlingsaksjon på bygdene Hornindal, Bjørke og Kalvatn, der abonnentar fekk tilbod om å levere forsvarleg innpakka asbest og eternitplater til miljøstasjonen i Grodås. Tilbodet vart tatt særst godt imot av innbyggjarane og VØR fekk fjerna 32 tonn med asbest frå bygdene i dette området. Dette er noko som blir vurdert vidareført i 2021.

Farleg avfall innsamlingsaksjon

På grunn av smittesituasjonen med Covid-19 i eigarkommunane og med omsyn til smittevern, vart innsamlingsaksjonen for farleg avfall på bygdene om våren utsett til hausten. Aksjonen på hausten gav 10 660 kg innsamla mengder og inntrykket er at dette er eit tilbod som innbyggjarane på bygdene framleis sett stor pris på.

Tabell 2. Mengder farleg avfall fordelt på avfallstype og år.

Eigarrapportering og framtidsutsikter

Jamført avfallshierarkiet er den viktigaste prioriteringa i avfallspolitikken ein nedgang i totale mengder med avfall som stammar frå hushald. VØR har følgd trenden med nedgang i totale avfallsmengder per innbyggjar sidan 2016. Året 2020 har vore eit avvikande år, der vi har satt rekord i

mengder grovavfall og bygningsavfall levert på miljøstasjonen vår. Dette i tillegg til ei generell auke i mengder innsamla avfall frå hushald, har gjort at avfallsmengdene per innbyggjarar i 2020 er unormalt høg og dette skyldast Covid-19 pandemien med fleire heime i hushaldet gjennom heile dagen og med meir tid til å utføre rydde- og oppussingsprosjekt.

Selskapet undersøker stadig om det er fleire avfallsfraksjonar som kan materialgjenvinnast. Dette er avhengig av marknaden og etterspørsel etter råvarer, samt kva behandlingalternativ som er tilgjengeleg. Selskapet har notert seg ein moglegheit til å flytte treverk frå energigjenvinning til materialgjenvinning, då det finst moglegheit for å levere reint treverk til sponplateproduksjon som tel som materialgjenvinning. Det var også gjort eit vedtak tidlegare av Representantskapet om å undersøke moglegheitene for å behandle hardplast. Der har vi fått eit tilbod gjennom Grønt Punkt Norge om å levere hardplast frå gjenvinningsstasjonar til eit godkjent plastsorteringsanlegg utanfor Vilnius i Litauen. Krava er strenge til kva vi får levere frå oss, då hardplasten må vere reint sortert. I tillegg har vi blitt gjort merksame på ei moglegheit til å heve materialgjenvinningsgrada gjennom å legge til rette for fleire innsamlingsordningar, deriblant av hageavfall heime hjå abonnent, gjennom ein Norwaste rapport frå 2020

Utvida sorteringsløsningar krev meir område under tak som vi ikkje har per dags dato. Dette vil vere mogleg når den nye omlastingsstasjonen på Melsgjerdet står klart i 2022 og mykje av dagens aktivitet kan flyttast dit.

For å nå framtidige materialgjenvinningsmål innan 2030 med nytt målepunkt for materialgjenvinning må vi rekne med at dei nemnte avfallstypene, i tillegg til fleire fraksjonar må utsortertast i løpet av åra som kjem. Så tidleg som 2023 kan materialgjenvinningsgrada bli målt etter mengder som kjem ut frå behandlinganlegget og ikkje mengder som blir sendt til anlegget, som er praksisen i dag.

Uansett kva slags politiske mål som vert vedtekne, skal VØR gjere sitt til at vedtekne mål vert nådd, til det beste for noverande og framtidige generasjonar.

Økonomi

VØR omsette i 2020 for kr 43.684.006,- og fekk eit samla overskot på kr 4.571.750,- Det positive resultatet kjem først og fremst frå auka inntekter frå fleire abonnement og omlegging av gebyrsystemet for fritidshus, som no er likt med det Hornindal har hatt nokre år. Kostnadane er samla sett haldne nede, noko styret er godt nøgde med, sett i høve vesentleg auke i arbeids og avfallsmengder som følgje av covid-19.

Sjølvkostfond hushaldningsrenovasjon synte per 31.12.2020 ein positiv balanse stort kr. 3.513.435,- opp frå ein negativ balanse på - kr. 590.153,- pr. 31.12.2019.

Sjølvkostfond slam synte ein positiv balanse stor kr. 2.273.538,- pr 31.12.20 opp frå kr. kr 1.279.540,- per 31.12.2019. Påløpte inntekter etter slaminnsamling i 2020 er stor kr. 1.795.586,-

Annan eigenkapital syner kr 14.354.094,- per 31.12.2020 ned frå kr. 14.879.929,- per 31.12.19. Endringa kjem i hovudsak som følgje av låg statleg fastsett kalkulasjonsrente i sjølvkostrekneskapen. Der skal statleg fastsett kalkulasjonsrente brukast, og ikkje faktisk betalt rente. Differansen mellom kalkulasjonsrente og faktisk betalt lånerente er negativ - kr. 1.492.300,-som altså er ført i utligeresultatet, og årsaka til den negative utviklinga i annan eigenkapital.

For meir detaljere opplysningar om rekneskapen, vil vi vise til rekneskapen 2020 med notar.

Personale, arbeidsmiljø og ulykker.

VØR har ved utgangen av året 19 fast tilsette fordelt på 17,6 årsverk. Dei tilsette har synt god arbeidsvilje, og løyst utfordringane i 2020 godt.

Internkontrollsystemet er no slått saman med kvalitetssystemet ISO 9001. Risikovurderingar vert brukt aktivt for å avdekke risiko for uhell og sjukefråvær. Alle oppdaga avvik blir rapportert skriftleg.

Vi samarbeidar med Stamina Helse om å ha eit godt arbeidsmiljø, og arbeidsmiljøsituasjonen i VØR er generelt bra syner deira årsrapport. Vi organiserer aktivitetane på anlegget slik at risikoen for ulykker på anlegget og utslepp til det ytre miljø vert minimert. I 2020 er det gjennomført arbeidsmiljø-undersøking med individuell helsekontroll. Vi leiger inn Sikkerheitsrådgivarteneste med Hans Ivar Langvatn AS.

Likestilling er gjennomført i styrande organ, og vert teke omsyn til ved alle tilsettingar. Av våre tilsette ved årsskiftet, er 7 kvinner.

VØR hadde 1,5 % eigenmeldt fråvær (< 3 dagar), 1,2 % legemeldt sjukefråvær mellom 3 og 16 dagar og 8,8 % langtids sjukefråvær over 16 kalenderdagar (utover arbeidsgjevarperioden). Totalt eit sjukefråvær på 11,3 % i 2020, mot 15,5 % i 2019. Langtidsfråværet skuldast alvorleg sjukdom som ramma fleire av våre tilsette i 2019 og 2020.

Vi har hatt 4 dagar med sjukefråvær på grunn av arbeidsuhell i 2020. Det skuldast fall på is.

Vi har registrert eit tilfelle av ureining til det ytre miljø i 2020, som ein av dei tilsette i vårt dotterselskap Retura Søre Sunnmøre AS hadde ansvar for. Ureininga vart tatt tak i og rydda opp i same dag ved hjelp av sugebil og entreprenør Volda maskin AS.

Vi har ikkje registrert klage på lukt frå anlegget vårt.

Det er gjennomført medarbeidar samtalar med alle tilsette i 2020. Vidare vart vi sertifisert etter ISO 9001 -standarden i oktober. Dette har løfta oss med betre rutinar på alle nivå.

Representasjon i 2020

Covid-19 pandemien har gitt avgrensa reiseaktivitet og få representasjonsoppdrag i 2020. Nokre møter med færre enn ti deltakarar har det likevel blitt.

Anne Ellingsen og Petter Bjørdal deltok på eit møte i Ålesund der styreleiarane i dei regionale avfallsselskapa var samla og diskuterte felles utfordringar.

Ina Osdal Saure deltek i regional gruppe – felles ettersorteringsanlegg for restavfall på Sunnmøre.

Gruppa starta i 2020 og legg etter planen fram sitt resultat i 2021.

Petter Bjørdal er deltakar i styringsgruppa for felles ettersorteringsanlegg på Sunnmøre, som har hatt tre fysiske møter, og to Teams møter.

Petter Bjørdal har delteke i regionalt nettverk for leiarar i renovasjonsselskapa, med møte i Ulsteinvik, Molde og i Ålesund.

Petter Bjørdal deltok på samling i Sunnmøre regionråd vedkomande samarbeid mellom avfallsselskapa i regionen i mars, før Covid-19 stengde ned.

Hovdebygda 23.03.2021

Anne Ellingsen
Styreleiar

Hallvard Bjørneset
Nestleiar

Jon Helge Bjørndal

Henriette Hafsaas

Ove Myklebust
tilsette sin representant

Petter Bjørndal
Dagleg leiar